

Hry a hračky našich rodičů a prarodičů

Pro svůj sloh na téma „Hry a hračky našich rodičů a prarodičů“ jsem vyzpovídal svoji babičku a svého dědečka a hned od začátku bylo jasné, že jejich dětství bylo něco neuvěřitelného. Spoustu starších hraček, hlavně babiččiných a jejího bratra, jsem znal již z návštěv prarodičů a často jsem si s nimi také hrával. Se strýčkem jsme často stavěli ze stavebnice Merkur, která rodiče vcelku potrápila. Celý rok jsem o ni žadonil, až se mi o Vánocích splnil sen a tuto vysněnou hračku jsem samou nedočkavostí začal prozkoumávat hned pod stromečkem. Rád jsem stavěl traktůrky a jiné věci, které se uměly pohybovat, ale nadšení po čase opadlo, protože mě více bavilo nestavět sám. Z jiných hraček, které se na půdě „u Pivoňků“ nacházely, mě pak také velice zaujaly vcelku silné pistolky s pružinami na náboje s přísavkami, s kterými jsem rád otravoval/ střílel příbuzné.

Nejdříve jsem se na oblíbené dětské hračky ptal babičky. Vyprávění začala vzpomínkou na svůj červený kočárek: „*To když jsem byla malá, když jsem nechodila do školy, tak vím, že jsem měla takovej červenej kočár, do toho pannu, mrkací, s vlasama.*“¹ Pokračovala vyprávěním o tom, jak několik rodin vždycky v neděli chodilo na procházky do strážovského parku k pískovišti, a malé holčičky si s sebou braly kočárky. Babička měla kočárky dva: jeden červený kožený a druhý pletený ve tvaru vajíčka. Druhý jmenovaný měla babička původně dostat k Vánocům, ale protože prababička ho před ní zapomněla schovat, našla ho babička již před Vánocemi, když přišla ze školy. To hned nahlásila prababičce, která se to před ní všemožně snažila ututlat.

Nejvíce si hrála s panenkami. Babiččina maminka, má prababička, šila, pletla a háčkovala na panenky různé oblečení. Babička tak mohla svým panenkám měnit outfit každý den. Babičky nejoblíbenější panenka byla ta, kterou dostala v šesté třídě. Novinka v podobě zmenšené mrkací panny. Na panenky měla babička několik postýlek, ale nejvíce si vážila postýlky od prarodičů, která byla síťovaná a vypadala jako postel rodičů.

Jelikož tenkrát nebyly v Československu plyšové hračky moc prosazené, jak mi babička vysvětlila, měla takovou jen jednu: medvídku. Boom „plyšáků“ nastal v ČSSR až s příchodem mončičáků, křiklavě barevných oblůdek s ocasem, s plastovým obličejem a rukama z Japonska až v 90. letech.

Dále s úsměvem vzpomíná na „dědu Krýsla“, svého dědečka, který jí udělal dva pokojíčky, kopii babiččiny kuchyně a ložnice. Pokojíčky byly čtvercového tvaru, velké asi 40 × 40 cm a měly jen tři stěny, kvůli snazší manipulaci s předměty uvnitř. Kvůli své velikosti se musely skladovat na velké skříni v ložnici. Když babička od rodičů později dostala kožený gauč, křesílka a stoleček, udělal jí dědeček ještě třetí pokojík, „obývací“. Pokojíčky měly i okénka se záclonkami. Z těchto tří pokojíčků o deset let později vznikl čtyřpokojový domeček (přibyla nová ložnice) pro mé tety a maminku, s kterým jsem si hrál i já s mojí sestrou. K pokojíčkům později přibyla babičce i úklidová skříň, kde měla smeták, lopatku, koště, smetáček, kartáč na bort a vysavač. Vše v modelové velikosti.

„*Takový hry, takový ty dětský, ty deskový,*“² pokračuje babička a já po povídání o nudných panenkách zbystřuji. Deskové hry patřily k mým nejoblíbenějším hračkám a stále si

¹ Rozhovor s Jiřinou Portešovou, roz. Pivoňkovou; 18. 3. 2018 ve Strážově.

² Rozhovor s Jiřinou Portešovou.

s rodinou rád nějakou zahraji. Ze svých nejoblíbenějších jmenuje například „Kloboučku, hop!“, „Člověče, nezlob se“ nebo „Blechy“. Oblíbené byly také skládačky a puzzle, tehdy ještě dřevěné. Babička s bratrem hráli také obdobu dnešního stolního hokeje a panáčkovali s akrobaty na provázku.

Když hlídali babičku a prastrýce jejich prarodiče, babička a dědeček „Krýslů“, rádi si malovali různé obrázky nebo si třeba četli knížky.

„*Jsme si hráli hodně venku,*“³ pokračuje babička větou, kterou jsem dříve či později očekával. Skoro u každé kamarádky měly na dvoře kuchyňku, kde se starým kuchyňským náčiním vařily „chutné pokrmy“ z přírodnin, které venku našly. Venku také děti hrály obměnu tradiční hry na babu – „Na četníky a na zloděje“, „Stopovanou“ a další. Zdůrazňuje, že tenkrát se o ně ještě rodiče nemuseli tak bát a děti mohly být venku samotné i celý den. Jezdily na výlety na kolech a koloběžkách. Tenkrát ještě celokovových a celkem nebezpečně konstruovaných.

Dostává se k hračkám svého bratra, mého prastrýce, o kterých jsem mluvil na začátku. „*To víš, Venda měl ty jeho velký hliněný vojáky,*“ začíná babička. Jelikož mě ale vojáci nikdy moc nebrali, v podstatě jsem je na půdě přehlížel. Myslel jsem si, že Venda měl kromě armády vojáků z řad pěchoty, námořnictva i letectva také několik aut, letadel a lodí, což mi babička potvrdila. S touto armádou bojoval proti armádám svých bratranců z Plzně skoro vždy, když se viděli. Potom se dostává k Merкуру, mé velice oblíbené hračce, o které jsem mluvil v úvodu a o mých a prastrýcových výtvorech.

Jelikož dědeček pocházel z chudší rodiny a z hodně dětí, moc hraček neměl, a když, tak společně se sourozenci. Dědečkově dětství nebylo lehké. Několik měsíců strávil se sourozenci kvůli prababiččině nemoci v dětském domově. Ze svých hraček tedy jmenuje jako nejoblíbenější „otázkového panáčka“: „*No, ten panáček, tam byly otázky a odpovědi. Otočil sis toho panáčka na otázku a on se otočil na odpověď.*“⁴ Dále popisuje jeho celkem složitý mechanismus, na jehož základu se pohyboval. Z deskových her měl nejraději ovčín, který byl materiálně vcelku nenáročný a který jsem s ním jako malý také hrál. Stačí na něj jen kus papíru, tužka a pár knoflíků. Dědeček moc hraček nedostával: narozeniny a svátek se nesly ve stylu „měkoušů“ a na Vánoce dostávali hlavně exotické ovoce. Knížek moc neměli, jelikož nebyly úplně nejlevnější a rodina neměla kvůli babiččině nemoci moc peněz. Ještě zavzpomínal na oblíbené karetní hry jako mariáš, Černý Petr či klasické přší.

Za zvuku autorádia, které mi značně pokazilo záznam, pak dědeček po cestě domů zabruslil i k rodinným Vánocům a domácí výrobě čokoládových ozdob balených do staniolu, povinných návštěv půlnočních mší, na které museli v zimě jít hodinu zasněženými cestami.

Jsem velice potěšen, že letošní téma soutěže jsou Hry a hračky, protože jsem si na toto téma s prarodiči povídal již dříve a byl jsem jejich povídáním velmi zaujat. Podrobně mi byla líčena dvě odlišná dětství. Jedno šťastné, na hračky a na knížky bohatší, a druhé chudé, bez značného návalu hraček a s rodinnými tragédiemi.

³ Rozhovor s Jiřinou Portešovou.

⁴ Rozhovor s Antonínem Portešem; 18. 3. 2018 ve Strážově.

HRY A HRAČKY NAŠICH RODIČŮ A PRARODIČŮ

Každý víme, že dříve byly úplně jiné hračky než ty, které známe teď. Děti se musely zabavit samy, a to i bez použití internetu nebo jiných výmyslů moderní doby. Sami si tím však cvičily svou fantazii a vynalézavost. Učily se jeden od druhého, a ze svého volného času využily každou minutu. Jistě se toho hodně změnilo. Ovšem jak velké jsou rozdíly mezi našim dětstvím a dětstvím našich rodičů a prarodičů?

Jako první jsem se na toto téma zeptala své babičky. Ta byla velmi zaskočena mou otázkou, s čím si nejvíce hrála ve svém dětství. Ovšem na odpověď jsem nemusela dlouho čekat. Babička na mě v podstatě vychrlila hromadu hraček, se kterými trávila v dětství svůj volný čas, kterého však měla poskromnu, jelikož musela doma pomáhat. A jak ona sama říká: „*To víš, to za nás takový vymoženosti, jako máte vy, nebyly.*“ Nejvíce ze všeho se ji do paměti zaryla obyčejná plastová panenka, kterou si sama dokrášlovala pomocí ručně ušitých šatiček, sukýnek, blůziček, mašliček atd. Panenkám také má babička společně se svou sestrou vařily ve víčkách od zavařovacích sklenic různé pochutiny z písku ozdobené lučním kvítím. V létě, když pásla husy, se ráda chodila koupat do nedalekého rybníčku, kde se s dětmi předháněla, kdo dále doskočí nebo kdo se ve vzduchu vícekrát přetočí. Také velmi ráda s dětmi splétala z trávy kolem rybníčku různé ozdoby, plácačky a vše, co ji napadlo. K letním radovánkám však podle mé babičky neodmyslitelně patří míčová školka, kterou nejraději hrávala se svými dvěma mladšími sourozenci. V této hře šlo o to, kdo udělá lepší trik, než se míč hozený proti stěně stihne vrátit, aby míč nespádl. Zůstaneme-li u míčových her, babička milovala hru na třetího, a jelikož byli tři sourozenci, tuto hru hráli v podstatě nepřetržitě. Celkově v době dětství mé babičky záleželo nejvíce na vynalézavosti dětí. Čím vynalézavější byly tím více volného času mohli trávit zábavným způsobem.¹

Druhou osobou, které jsem položila otázku, jaké byly hry a hračky v její době, byla moje maminka. Té jako první na mysli vytanula plastová stavebnice Vega, která perfektně podporovala dětskou představivost. Maminka se zmínila, že se svým starším bratrem si s ní po večerech hrávali takřka neustále. Bavilo ji stavět různé rakety, domečky a jiné vymoženosti. Třešničkou na dortu však vždy bylo, když postavila větší, hezčí nebo zkrátka lepší věc než její bratr. S ním si také hrávala s nejrůznějšími autíčky. Přiznala, že nejraději měla Tatru, ve které vozila své malé liščátko, které když byla malá, našli zraněné u silnice. Později, když už se lišče do Tatry nevešlo, dávala ho do kočáru a běhala sním po vsi. V zimě zase naopak milovala sáňkování nebo vyhrabování tunelů v závějích u silnice. Zde si s dětmi z vesnice hrávala celou zimu. Vždy soutěžily, kdo si vykope delší tunel za kratší čas. Ve sněhu si také stavěly všelijaké bunkry, které přišly vhod především při válkách se sněhovými koulemi, ve kterých, jak maminka skromně přiznala, patřila mezi nejlepší. Ovšem jakmile přešla zima, maminka trávila veškerý svůj volný čas venku. V družstevním seníku si s dětmi hrála na schovávanou, jezdila na kole a v nedalekém rybníčku chytala malé rybičky a pulce. Také však stejně, jako u mé babičky, záviselo vše na její představivosti, protože trh s hračkami nebyl příliš rozvinutý. Ale i tak si moje maminka nestěžuje a vidí své dětství jako nejlépe strávený čas ve svém životě.²

¹ Rozhovor se Zdenkou Vlachovou (nar. 23. 6. 1951) z Běšin ze dne 2. 2. 2018.

² Rozhovor s Jitkou Prudíkovou (nar. 24. 7. 1978) z Nýrska ze dne 10. 2. 2018.

stavebnice Vega – oblíbená hra mé matky

Z výpovědi obou pamětníků jsem usoudila, že v době jejich dětství záleželo především na vynalézavosti a fantazii dětí. Trh s hračkami nebyl přesycený, ale i přes to si děti dokázaly vyhrát a rozvíjet svou fantazii. Svůj volný čas trávily pohromadě, a to především v přírodě. Nevysedávaly doma u počítače ani u televize. A i bez internetu se dokázaly na dlouhé hodiny zabavit. Jelikož jim díky malému silničnímu provozu nehrozilo velké nebezpečí, rodiče neměli strach pouštět je samotné i na celý den. Celkově i celý svět se zdál bezpečnější. Děti běžaly po silnicích a v zimě na nich dokonce sáňkovaly. Rozhodně si myslím, že každá doba měla něco do sebe a že každý pokrok s sebou přinesl i přinese plusy i mínusy. Toto však již patří k životu a nám nezbývá nic jiného než se tomuto rychlému vývoji přizpůsobit. V opačném případě by nás dav lačnicí po novinkách ušlapal k smrti.

Hry a hračky našich rodičů a prarodičů

Člověk je tvor hravý, zvláště děti a hračka je pro děti nutnost. Hračky totiž pomáhají dětskému rozvoji.

Jaké byly hračky dříve a jaké používáme dnes? Na druhou část otázky si jistě odpoví každý sám ihned. Víme, že dnes jsou hitem hlavně elektronické hry, trvalou poptávku mají plyšové hračky a lego. U malých dětí vedou velké plastové hračky a trend je návrat ke dřevěným výrobkům.

Jak to bylo dříve, v dobách, kdy si hrávali naši rodiče a prarodiče? Abych si mohla odpovědět na tuto otázku, rozhodla jsem se udělat na toto téma malý průzkum ve svém okolí.

První, koho jsem oslovila, byli moji rodiče.

Maminka zavzpomínala na svého oblíbeného medvěda, kterého má uschovaného dodnes. Jako malá ráda skládala dřevěné obrázkové *kostky* a prý byly úplně stejné jako koupila i mně. Ráda si hrála s *panenkami* a její pýchou byla jedna mluvící, která říkala pár vět. Asi v deseti letech ji tatínek (můj dědeček) přivezl z Ruska malou *elektronickou hru*, kde kuchař musel chytat palačinky, aby nespadly na zem. Dnes se tomu smějeme, ale tenkrát to byl vrchol elektroniky a všichni po této hračce toužili. O nějaký rok později ji rodiče zakoupili tzv. první počítač. Jmenoval se *Didaktik*, připojoval se k televizi, ovládal se klávesnicí a hry se hrály joystickem. Za jejího dětství byly velmi oblíbené stolní hry a karty, které hrávala spolu celá rodina. Šlo zvláště o *prší*, *kanastu*, *Člověče, nezlob se!* a její nejoblíbenější *ruletu*. Také skládala *puzzle*, ale to se nesestavovalo jednou a nenalepovalo, jak to děláte dnes, ale rozebralo, uklidilo do krabice a opětovně použilo.¹

Tatínek měl také kostky a stolní hry, z nichž ho nejvíce bavily *Kloboučku hop!* a *kulečník*. Hodně času strávil natahováním klíčku u železného *traktůrku Zetor*, který potom chvíli sám jel. Ještě si vybavil, že neměl plyšáka, ale *látkového kocoura* s dlouhým ocasem. Na dvorku jezdil s velkou plastovou *tatrou*, úplně stejnou jako i dnes nabízejí v obchodech. Jeho nejoblíbenější hračkou, se kterou si hrál několik let, byla *stavebnice Merkur*, ze které se za pomoci šroubků, matic a železných dílků dalo postavit snad cokoli.²

Dědečkovo vzpomínání začalo slovy: „*Za nás moc hraček nebylo, my jsme pásli krávy.*“³ Poté si rychle vzpomněl na *dřevěného kačera*, kterého tahal na provázku. Jako starší měl *prak* a různé doma ze dřeva vyrobené *pistole* a *meče*. Do vyprávění vstoupila babička: „*Dědo, nezapomeň na kuličky.*“⁴ Dědeček, ale tvrdí, že u nich si děti s *kuličkami* nehrály, a to bydlel jen tři vesnice od babičky, kde si dle jejího vyprávění s kuličkami hrály všechny děti. Babička se zasnula, jak se vesměs používaly hliněné kuličky a ten, kdo měl skleněnku, to už byl někdo. Dále vyprávěla o své *panence* a připomněla, že tenkrát si nejvíce děti hrály venku. Skákaly přes *švihadlo* nebo proskakovaly na zemi nakresleného *panáka*, lezly po stromech a hrály na *schovávanou*. Zajímalo mne, zda bývaly nějaké stolní hry. Děda ani babi je prý neměli. Babička

¹ Libuše STINGLOVÁ, nar. 13. 10. 1974, dětská sestra, bydliště Chudenice. Rozhovor ze dne 16. 3. 2018.

² Jiří STINGL, nar. 6. 5. 1967, autodopravce, bydliště Chudenice. Rozhovor ze dne 16. 3. 2018.

³ Jaroslav MUŽÍK, nar. 22. 11. 1945, důchodce, bydliště Klatovy. Rozhovor ze dne 17. 3. 2018.

⁴ Libuše MUŽÍKOVÁ, nar. 2. 7. 1946, důchodkyně, bydliště Klatovy. Rozhovor ze dne 17. 3. 2018.

hrávala ráda *rébusy* ze sirek skládané na stůl a děda hrával *ovčín* s knoflíky, to bylo prý něco jako dnešní *Člověče, nezlob se!*.

Moje pátrání v rodině přineslo celkem zajímavé zjištění, že základní hračky naší a dvou předešlých generací nebyly až tak rozdílné. Některé se dokonce shodují a vyrábějí do dnes.

V Klatovech máme to štěstí, že ve Vlastivědném muzeu Dr. Hostaše můžeme navštívit stálou výstavu Muzeum dětem a udělat si tak ucelenější představu o dřívějších hračkách.⁵

Pokud by někomu tato výstava nestačila, mohu ještě doporučit Dům historie Přešticka, kde pořádají tematické výstavy a čas od času o hračkách. Ptala jsem se paní průvodkyně, co si ona vybaví pod pojmem historická hračka: „*Rozhodně Skašovské hračky, které se vyrábí přibližně 200 let,*“⁶ odpověděla. Jde o malované hračky soustružené ze dřeva. Tito vojačci, husaři, panenky a zvířátka nechybí snad v žádné expozici o hračkách.

Přemýšlím, jestli nějakou hračku ze Skašova měli i moji rodiče a prarodiče, ale tyto otázky si nechám až na další rodinné sezení, protože dnešní vyprávění o hračkách bylo velmi hezké a chtěla bych na něj někdy v budoucnu ještě navázat.

maminka (1976)

maminka se sestřenicí a bratrancem (1977)

dědeček (1953)

dědeček (1947)

⁵ <http://www.klatovynet.cz/muzeumkt/dlmuzeumdetem.asp> [cit. 17.3.2018].

⁶ Drahomíra VALENTOVÁ, průvodkyně v Domu historie Přešticka. Rozhovor ze dne 15. 3. 2018.

Já se sovětskou elektronickou hrou (2018)

HRAČKY

Každý z nás měl jistě v dětství nějaké hračky, stejně jako je měli v dětství naše babičky nebo pradědové. Na této skutečnosti se nic nezměnilo, za to vzhled všech hraček se pod rukama několika generací změnil, v některých případech až k nepoznání. Přesto i naše hračky mají kořeny v těch, se kterými si hrály děti před několika stoletími. K porovnání jsem vyslechla svou mamku a svou babičku.

Nejprve jsem se zeptala své maminky „*S čím jsi si jako malá hrála?*“ a z ní vypadlo pár zajímavých informací. Její nejoblíbenější činností byla hra s panenkami, jak je většinou běžné u dívenek. Ve knize se můžeme dozvědět, že „*Všechny byly vlastně pomůckami, kterými se dívky učily roli žen-matek. Proto ke hře s panenkou už dávno patřily další hračky, navozující atmosféru zmenšené domácnosti.*“⁽¹⁾ Taková panenka byla obyčejná „holčička s vlasy“, jak ji mamka sama nazvala, z plastu a nic vlastně neuměla. Aby mohla pohnout končetinami nebo zamrkat, musela ji k tomu dopomoci, protože taková neživá hračka v sobě neměla ani baterky a neuměla se hýbat na nějaký povel jako dnes. Nakonec k tomu dodala: „*Neměla jsem ráda miminko bez vlasů,*“⁽²⁾ takže předpokládám, že ani žádné podobné nevlastnila. K takové panence samozřejmě patřil i kočárek. Prý byly jen dva druhy, takže nebyl velký výběr a holčičky, společně s mojí maminkou v dětském věku se v této době musely spokojit s obyčejným kočárkem. Ten její měl červenobílou barvu. Hlavní ale bylo, že sloužil, a to dobře.

Dokonce si hrála i s autíčky, která měl její bratr. Vcelku nezvyk, ale hraček bylo málo, a tak mamce stačilo i tohle. Byli to angličáci z kovu. Ti patří ke klasickým hračkám, a tak jsem se rozhodla vyhledat si o nich několik informací z knihy. Ta vypovídá: „*Jde o malá autíčka, která v určitém poměru napodobují skutečná auta. Patří mezi nejoblíbenější chlapecké hračky u nás i v zahraničí. Historie jejich výroby v našich podmínkách začíná v roce 1950. Firma MATCHBOX začala vyrábět první kovové miniatury v poměru 1:72.*“⁽³⁾ Ve své pestré dětské představivosti se také mohla stát farmářkou díky maličké farmě, která se skládala jen z plastového ohradníku, v němž byly malé figurky domácích zvířat, jako je kráva, ovce nebo slepice.

Dále si ráda hrála s dřevěnou lednicí a sporákem jako malá hospodyňka. Měla dokonce i malý stoleček se čtyřmi židličkami, také dřevěný. Ty však nedosahovaly tak velkých rozměrů, jako například opravdová lednička a byly přizpůsobené dětem. „*K tomu byly k dostání papírové krabičky, na kterých bylo napsáno třeba máslo nebo sušenky,*“⁽²⁾ prozradila.

Když už tak píši o dřevěných hračkách, pomalu se přesouvám k vyprávění své babičky, která nejen takové vlastnila, abych tyto dvě odlišné doby mohla lépe porovnat. Co si budeme říkat – má maminka vlastnila oproti mé babičce, i přes nedostatečný výběr, lepší hračky. To hlavně zapříčinil pokrok doby.

Má babička vlastnila z většiny dřevěné panenky, ne plastové jako má maminka. Začnu popořádku a opět jako první zmíním panenky. Ty oproti panenkám mé mamky nebyly tolik propracované a skládaly se pouze z látkového vycpaného tělíčka a dřevěné hlavičky. „*To byla taková jakási bysta. Když se mi náhodou tělíčko roztrhlo, stačilo ušít nové a tu hlavičku i*

s rameny k tomu znovu přišít,⁴⁾ vyprávěla. S nimi si babička vyhrála nejvíce. Samozřejmě k nim patřil i kočárek, stejně jako v případě mé maminky. Ty se sobě ale podobali tak maximálně kolečky a účelem v nich vozit panenky. Ten babičky nebyl nijak barevný, plastový a jen tak se nedal zakoupit. „*Táta mi nechal dřevěný kočárek vyrobit v truhlářství,*“⁴⁾ prozradila. K dalším zásadním rozdílům patřil také vzhled a sestavení. Za babičky to nebyl hluboký kočárek, ale vlastně obyčejná židlička s kolečky, na níž se panenky položit nedaly.

Jako větší později trávila čas hlavně venku s kamarády a tam hráli kuličky. Takovou hru musí znát snad každý. Babička a ostatní spoluhráči se snažili cvrknout hliníkovou kuličku do menší vyhrabané díry. Vyhrál ten, kdo jich měl v díře nejvíce.

Dále si dokázala pohrát také s dřevěnou káčou, kterou měl kde kdo. Dokonce i já jako malá. Byly velké i malé. „*Když byli chlapci šikovní, dokázali tu největší roztočit i bičem,*“⁴⁾ vypráví. Na více hraček si ani nevzpomněla a já sama tuším, že o moc více jich ani v té době nebylo.

Na hračkách je postup technologií a času poznat. To ale není jediné – změnou doby se mění i návyky dětí. Dříve, ještě za maminy a táty, děcka lítala venku od rána do večera a dnes většina sedí u „technologií“ a nějaké procento dětí si na klasické hračky kvůli mobilu už ani nevzpomene, ba ani neví co to autíčko nebo panenka je. Býval také o dost menší výběr, kdežto dnes je všeho ažaž. Pokrok doby je možný pozorovat všude, ale hračky patří k těm nejzajímavějším způsobům.

¹⁾ Václav ŠPLÍCHAL – Marie OTAVOVÁ – Miroslava PECHÁČKOVÁ, *Nekonečný svět české hračky*, Pelhřimov: Nová tiskárna 2014, s. 44.

²⁾ Rozhovor s Janou ŠEBESTOVOU ze dne 20. 3. 2018. Dotazovaná souhlasí s uveřejněním svých vzpomínek.

³⁾ V. ŠPLÍCHAL – M. OTAVOVÁ – M. PECHÁČKOVÁ, *Nekonečný svět české hračky*, s. 41.

⁴⁾ Rozhovor s Jaroslavou ŠEBESTOVOU ze dne 25. 3. 2018. Dotazovaná souhlasí s uveřejněním svých vzpomínek.

SOHI - SOCIETY OF ORAL HISTORY při Západočeské univerzitě uděluje
DIPLOM ZA 6. MÍSTO

pro Kamila Stinglovou

Ve čtvrtém ročníku historické soutěže.

vedoucí Katedry historie Fakulty pedagogické
PaedDr. Naděžda MORÁVKOVÁ, Ph.D.

děkan Fakulty pedagogické
RNDr. Miroslav RANDA, Ph.D.
V Plzni, dne 5. 6. 2018

SOHI - SOCIETY OF ORAL HISTORY při Západočeské univerzitě uděluje

DIPLOM ZA 4. MÍSTO

pro Ondřeje Nováčka

Ve čtvrtém ročníku historické soutěže.

vedoucí Katedry historie Fakulty pedagogické
PaedDr. Naděžda MORÁVKOVÁ, Ph.D.

děkan Fakulty pedagogické
RNDr. Miroslav RANDA, Ph.D.
V Plzni, dne 5. 6. 2018

SOHI - SOCIETY OF ORAL HISTORY při Západočeské univerzitě uděluje
DIPLOM ZA 6. MÍSTO

pro Kateřinu Prudíkovou
Ve čtvrtém ročníku historické soutěže.

vedoucí Katedry historie Fakulty pedagogické
PaedDr. Naděžda MORÁVKOVÁ, Ph.D.

děkan Fakulty pedagogické
RNDr. Miroslav RANDA, Ph.D.
V Plzni, dne 5.6. 2018